

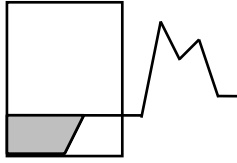
Projekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Notat

Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland 2013

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Sammendrag

Prosjekt Utmark v/ Vidar Bentsen utførte høsten 2013 drivtelling av gytefisk i flere lakseførende elver i Nordland.

Prosjekt Utmark var sammen med Ferskvannsbiologen AS (Øyvind Kanstad Hanssen) i totalt tre vassdrag (Futelva, Valneselva og Lakselva (Misvær). Slik var det mulig med en viss kvalitetssikring av observasjoner utført av Prosjekt Utmark.

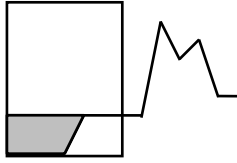
Totalt 5 elver ble undersøkt av Prosjekt Utmark på egenhånd.

Drivtellingene utført av Prosjekt Utmark er finansiert av Fylkesmannen i Nordland.

Vidar Johan Bentsen
Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	2
1. Innledning	3
2. Områdebeskrivelse	3
3. Metode	5
4. Resultater	6
4.1 Bonnåga	6
4.2 Mørsvikelva	6
4.3 Ranelva	6
4.4 Skjelvareidelva (Steigen)	6
4.5 Varpavassdraget	7
5. Litteratur	8
6. Vedlegg	9

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

1. Innledning

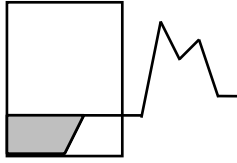
De siste årene er drivtelling av gytefisk av laks, sjøørret og sjørøye blitt en anvendt metode for å undersøke gytebiomassen i elver i Nordland (Lamberg & Øksenberg 2008; Lamberg *et al.* 2008; Lamberg & Strand 2009; Skoglund *et al.* 2009; Ugedal *et al.* 2009; Lamberg *et al.* 2010; Hanssen & Lamberg, 2011; Hanssen *et al.* 2012).

Resultatene fra flere av disse drivtellingene er kvalitetssikret gjennom bruk av videoovervåking (Lamberg *et al.* 2009; Lamberg *et al.* 2009b, a). Det er imidlertid viktig at personene som utfører drivtellingen har tilstrekkelig kompetanse og er kvalifisert for å utføre slike drivtelling.

Drivtelling er en krevende øvelse, og det er ikke alle som klarer å utføre en god og nøyaktig telling. Personell som skal utføre slike drivtelling må ha en fysikk som gjør dem i stand til å holde blikket fremover samtidig som man beveger hodet fra side til side for å få et så stort "søkeområde" som mulig. Klarer man ikke dette risikerer man å gå glipp av fisk. Når drivtelleren oppdager fisk må han, på kort tid, være i stand til å arts- og kjønnsbestemme fisken som observeres. Det kan ta flere år å mestre denne teknikken på en nøyaktig måte. Resultatene fra årets drivtelling, utført av kun Prosjekt Utmark, må derfor behandles med varsomhet når man konkluderer rundt bestandssituasjonen i de aktuelle vassdrag.

2. Områdebeskrivelse

Høsten 2013 ble drivtelling utført av Prosjekt Utmark i fem vassdrag i Nordland. I tillegg til disse 5 vassdragene ble 3 vassdrag undersøkt sammen med Ferskvannsbiologen AS. Se "Hanssen & Lamberg, 2013" for resultater fra disse 3 vassdragene). Alle vassdrag som ble undersøkt kun av Prosjekt Utmark på egenhånd er inkludert i figur 1.

Prosjekt Utmark

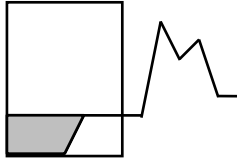
Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Figur 1. Kart som viser oversikt over alle elver der drivtelling ble utført av Prosjekt Utmark er inkludert i figuren.

Tabell 1. Oversikt over elver svømt av Prosjekt Utmark i 2013. Kommune, nedbørsfelt, lakseførende strekning, svømt (kontrollert) strekning, gjennomsnittlig elvebredde og areal oppgitt i forbindelse med fastsetting av GBM. Kilde*: Hanssen & Lamberg, 2011.

Elv	Kommune	Nedbørsfelt (km ²)	Lakseførende strekning	Svømt strekning (m)	Bredde (m)*	Areal (ha)*
Varpavassdraget	Hamarøy	93	16900	2000	-	-
Mørsvikelva	Sørfold	32	1000	1000	8	0,8
Bonnåga	Sørfold	74	4800	3920	10	15,2
Ranelva	Leirfjord	43	1400	1400	5	2
Skjelvareidelva	Steigen	16	5700	2480	-	-

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

3. Metode

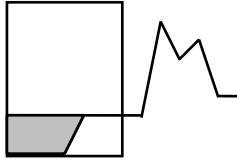
Gydefisktellningene ble utført i perioden 1.10.2013 – 5.11.2013. Alle elver ble talt i tørre perioder med lite nedbør. Slik ønsket man å få god sikt i elvene under drivtellingene.

All fisk ble registrert innenfor en satt størrelseskategori. For laks var dette smålaks (<3 kg), mellomlaks (3–7 kg) og storlaks (>7 kg). For sjørørret var kategoriene <1 kg, 1-3 kg, 3-7kg og >7 kg. Drivtellere var utstyrt med en skriveplate med vannfast papir slik at det kunne noteres mens man beveget seg nedover elva. Kun fisk som passerte tellerne ble talt, ikke fisk som ble observert foran tellerne. All fisk ble registrert som hann- eller hofisk.

Ved fastsetting av observert gytebestandsmål (OBG), ble gjennomsnittsvektene fra sportsfiskefangstene brukt der disse fantes (Varpa). I elver der disse manglet ble standardiserte snittvekter bruk (smålaks = 2kg, mellomlaks = 5kg, storlaks = 8kg).

Elvene ble undersøkt mens man aktivt svømte nedover elva. Dette gir økt hastighet i drivet og man får bedre kontroll over en kulp dersom det er mye fisk. Med forholdsvis god fart klarer man å ”gjete” fisken på en bedre måten enn om man driver passivt nedover elva.

Alle elver ble talt fra oppvandringshinder og helt ned til sjøen (flomål). Kart og avstand svømt er hentet fra www.godtur.no. I denne kartbasen kan svømt elvestrekning måles.

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

4. Resultater

4.1 Bonnåga

Elva ble svømt 1.10.13 av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var 5 – 6 m, noe som gav god dekning med en teller. Det ble registrert 78 smålaks (49♀ og 29♂), 38 mellomlaks (31♀ og 7♂) og 1 storlaks (♂). 31 laks ble observert ovenfor laksetrappa. Det ble ikke registrert noe utgytt laks og gyting var ikke kommet skikkelig i gang. Fisken var klumpvis fordelt i elva. Det ble registrert 2 sikre oppdrettslaks (nedenfor trappa). Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 261 kg (81 stk). Oppgitt GBM er 196 kg (83 hofisk). Dette gav god måloppnåelse med tanke på gytebiomasse og antall.

I tillegg til laks ble det registrert 4 sjøørret mindre enn 1kg.

4.2 Mørsvikelva

Elva ble svømt 1.10.2013 av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var tilfredsstillende (3 – 4 m), og da elva er såpass lita gav dette god dekning av en teller. Det ble registrert 23 smålaks (10♀ og 13♂) og 6 mellomlaks (5♀ og 1♂). Det ble ikke registrert noe utgytt laks og gyting var ikke kommet skikkelig i gang. Laksen var klumpvis fordelt i elva, mens sjøørreten sto mer spredt. Det ble ikke observert sikre oppdrettslaks i elva. Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 45 kg (15 stk). Det er ikke beregnet GBM for denne elva.

I tillegg til laks ble det registrert 23 sjøørret mindre enn 1kg, 27 sjøørret mellom 1 – 3 kg og 13 sjøørret mellom 3 – 7 kg.

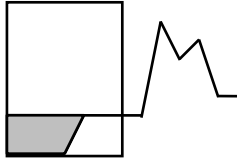
4.3 Ranelva

Elva ble svømt 3.10.2013 av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var 3 – 4 m, noe som gav god dekning av en teller bortsett fra i den øverste kulpen. Denne er så dyp at man ikke så bunnen i de dypeste områdene. Det ble registrert 49 smålaks (22♀ og 27♂) og 17 mellomlaks (13♀ og 4♂). Det ble ikke registrert noe utgytt fisk, og gytinga var ikke kommet skikkelig i gang. Det ble ikke observert noen sikre oppdrettsfisk i elva. Det ble ikke observert noen sjøørret i elva. Oppgitt GBM for denne elva er 56 kg holaks (28 hofisk).

Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 109 kg (35 stk). Dette gav god måloppnåelse med tanke på gytebiomasse og antall.

4.4 Skjelvareidelva

Elva ble forsøkt svømt 2.10.2013 av en teller (Vidar Bentsen). Det hadde vært tørt lenge og kontaktperson i kommunen beskrev elva som lita og klår. Sikten var 1 – 2 m, og ekstremt mye begroing og fint sediment gjør det umulig å få god dekning i elva. Vannfargen er meget mørk og gir

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

dårlig sikt. Spesielt arten tusenblad dekker bunnen på de stilleflytende partiene, og dersom fisken bunnslår er det svært vanskelig å se den.

Det ble observert både laks og sjøørret i elva, men dette var fisk som tilfeldigvis kom så nært at de kunne registreres. I tillegg ble det observert fisk som svømte foran telleren. Disse ble imidlertid borte i begroingen. Oppgitt GBM for vassdraget er satt til 71 kg hofisk.

Elva er uegnet for gytefisketelling!

4.5 Varpavassdraget

Dette er et vassdrag der "timing" for gytefisketellingen er meget viktig. Vassdraget har flere store innsjøer der laksen oppholder seg fremt il gyting. Telles elva for tidlig/seint, vil det gi dårlig informasjon om faktisk gytebestand. Under denne perioden i 2013 var det svært mye vann i elva og tellingen ble utsatt mange ganger grunnet flom.

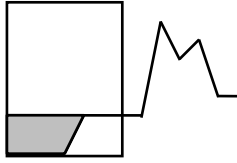
Vassdraget ble undersøkt 5.11.13 (elvestrekning Kvannelva) av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var 2 – 3 m, noe som ikke gav god nok dekning på de bredeste områdene i elva. Det ble observert mange gytegroper i de øvre strekningene av elva, og det ble vurdert at gytingen var over. De få laksene som ble observert var utgytt.

Tabell 2: Oversikt over observert fisk høsten 2013.

ELV	LAKS						ØRRET			
	SMÅ		MELLOM		STOR		<1 kg	1 - 3 kg	3-7 kg	> 7 kg
	♀	♂	♀	♂	♀	♂				
Bonnåga	49	29	31	7	1	0	4	0	0	0
Ranelva	22	27	13	4	0	0	0	0	0	0
Mørsvikelva	10	13	5	1	0	0	23	27	13	0

Tabell 3: Oversikt over antatt snittvekt og gytebestandsmål (GBM), samt observert gytebestandsmål (OBG). Ved fastsetting av observert gytebestandsmål (OBG), ble gjennomsnittsvektene fra sportsfiskefangstene brukt der disse fantes (Varpavassdraget). Disse verdiene er hentet fra www.fangstrapp.no. I elver der disse manglet ble standardiserte snittvekter bruk (smålaks = 2kg, mellomlaks = 5kg, storlaks = 8kg).

Elv	Snittvekt (kg)	GBM (kg hofisk)	GBM (antall hofisk)	OGB (kg hofisk)	OGB (antall hofisk)	OGB - GBM (kg hofisk)
Mørsvikelva	Standard	-	-	45	15	-
Bonnåga	Standard	210	65	261	81	51
Ranelva	Standard	56	18	109	35	53
Varpavassdraget	2,88	218	76			
Skjelvareidelva	Standard	71				

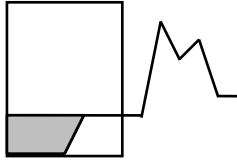

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

5. Litteratur

- Lamberg, A. & S. Øksenberg. **2008**. Gytefiskregistrering i Skjoma i 2008. LBMS-rapport:11pp.
- Lamberg, A., S. Øksenberg & R. Strand. **2008**. Gytebestander av laks og sjøørret i Åbjøravassdraget i Bindal kommune i 2008. Resultater fra videoregistrering i Brattfossen og drivtelling av gytefisk. VFI-rapport 7/2008.
- Lamberg, A. & R. Strand. **2009**. Overvåking av anadrome laksefisk i Urvoldvassdraget i Bindal i 2008: Miljøeffekter av lakseoppdrettsanlegg i Bindalsfjorden VFI-rapport 6/2009:38s.
- Skoglund, H., O. R. Sandven, B. T. Barlaup, T. Wiers, G. B. Lehman & S.-E. Gabrielsen. **2009**. Gytefisktellinger i elver i Nordhordland, Hardanger og Ryfylke 2004-2008 - bestandsstatus for villfisk og innslag av rømt oppdrettslaks. LFI-rapport Nr. 163:62s.
- Ugedal, O., E. B. Thorstad, L. Saksgård & T. Næsje. **2009**. Fiskeribiologiske undersøkelser i Altaelva 2008. NINA Rapport 478:56pp.
- Lamberg, A., Bjørnbet, S., Gjertsen V., Hanssen, Ø. K & Øksenberg S. **2010**. Gytefiskregistrering i Saltdalselva i 2010. Resultater fra drivtellinger av laks, ørret og røye 19. til 21. oktober 2010. V&F-rapport 17/2010.
- Hanssen, Ø. K. & Lamberg, A. **2011**. Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland i 2011. Rapport 2011-07.
- Hanssen, Ø. K., Gjertsen, V., Lamberg, A. **2012**. Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland i 2011. Rapport 2012-12.

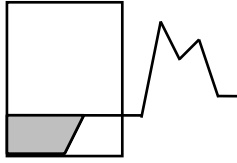

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Vedlegg 1: Oversikt gytefisktellinger i perioden 2009 – 2013.

Oversikt over antatt snittvekt og gytebestandsmål (GBM) (jfr. Hindar m.fl 2007), samt observert gytebestand (OGB) i elver i Nordland i perioden 2009 - 2013. Antall kg OGB er beregna ut fra gjennomsnittsverker ihht. www.fangstrapp.no, og der hvor slike opplysninger mangler er det forutsatt at snittvekta for smålaks er 2 kg, for mellomlaks 5 kg og for storlaks 8 kg. Differanse angir forskjellen mellom oppgitt GBM og OGB.								
Elv	Snittvekt 2013	GBM	OGB 2013	Differanse kg				
		kg/antall	kg/antall	2013	2012	2011	2010	2009
Beiarelva	5,0	1704/341	-	-	-565	-382	-442	1412
Bonnåga	-	210/67	261/81	51	-69	-190	-197	-198
Elvegårdselva (Bjerkvik)	4,0	172/43	182/41	10	93	-	113	144
Flostrandvassdraget	-	60	-	-	-	-	-	-
Forfjordelva	1,6	117/63	65/25	-52	-85	-	11	-
Forsåelva	-	58/39	-	-	51	-	17-55	10
Forsan (Steigen)	-	-	0/0	-	-	-	-	-
Futelva	1,7	88/52	136/94	48	182	-3	145	52
Gjervaelva	-	75	2/1	-73	-	-	-	-
Heggedalselva	-	95/36	-	-	-83	-81	-84	-84
Kjeldelva	1,8	364/207	305/125	-59	-93	-	-232	-
Kobbedalselva	1,6	76/49	81/23	5	-4	14	14	-
Kobbelv/Gjerdalselva*	-	234	7/3	-227	-204	-66	-	-
Kongsvikelva	1,7	120/79	36/18	-84	-38	-52	-57	-
Valneselva	2,1	32/15	62/25	30	67	62	45	-17
Lakselva - Valnesfjord	-	298	-	-	-	-	-	-290
Lakselva (Misvær)	2,4	196/82	121/38	-75	171,2	24	22	-
Laksåga - Nordfj	3,0	203/68	33/10	-170	-111	-	-87	-113
Neverdalsvassdraget	-	-	12/4	-	-	-	-	-
Mørsvikelva	-	-	45/15	45kg	28 kg	-	-	-
Ranaelva - MO	5,0	1222/245	1160/168	-62	-	-	669	-418
Ranelva - Leirfjord	-	56/28	109/35	53	-16	-56	-56	-56
Reipåga	1,8	111/62	148/45	37	-	2	242	-
Røssåga	5,0	1249/250	427/70	-822	198	-434	-330	-539
Rånnavassdraget	3,0	91/30	155/31	64	-49	10	2	-
Saltdalselva	5,0	2385/47	1873/331	-512	167	355	477	-919
Sauselva	-	750	-	-	-	-	-691	-702
Skjoma	-	547	-	-	-	-338	56	-3
Spildervassdraget	-	235	243/71	8	-	75	222	-
Storelva - Tosbotn	2,0	93/47	56/18	-37	-	-73	56	-74
Urvollvassdraget	2,3	75/33	7/3	-68	-48	-	-	-
Vestpollselva	1,9	61/32	-	-	73	-	34	-
Vikelva	-	7	-	-	-	-	0	-
Åelva/Åbjøra	2,6	954/367	1687/392	733	477	368	-	456
Åselva	-	156	-	-	-	-	21	-151

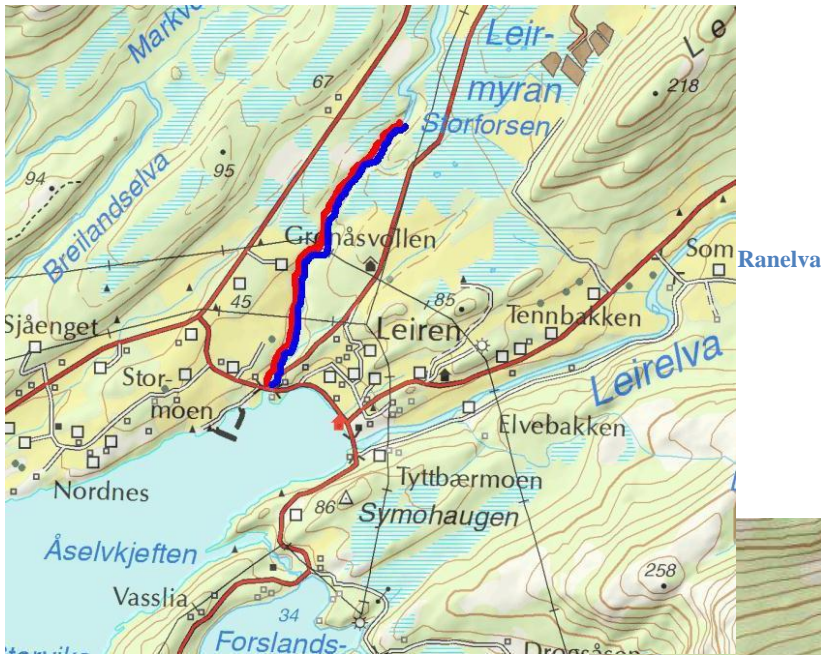
Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

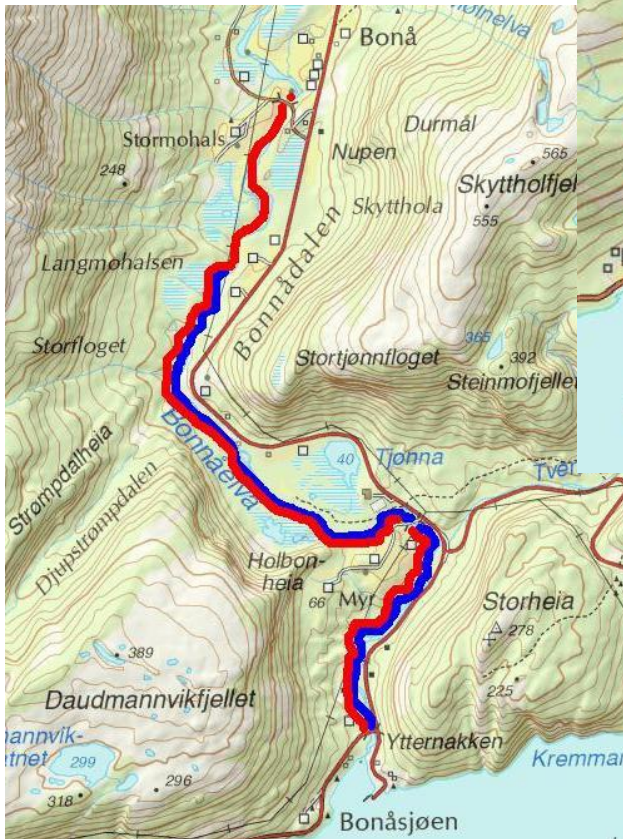
*Samme vassdrag, ulike elvestrekninger telt

6. Vedlegg 2: Oversiktskart

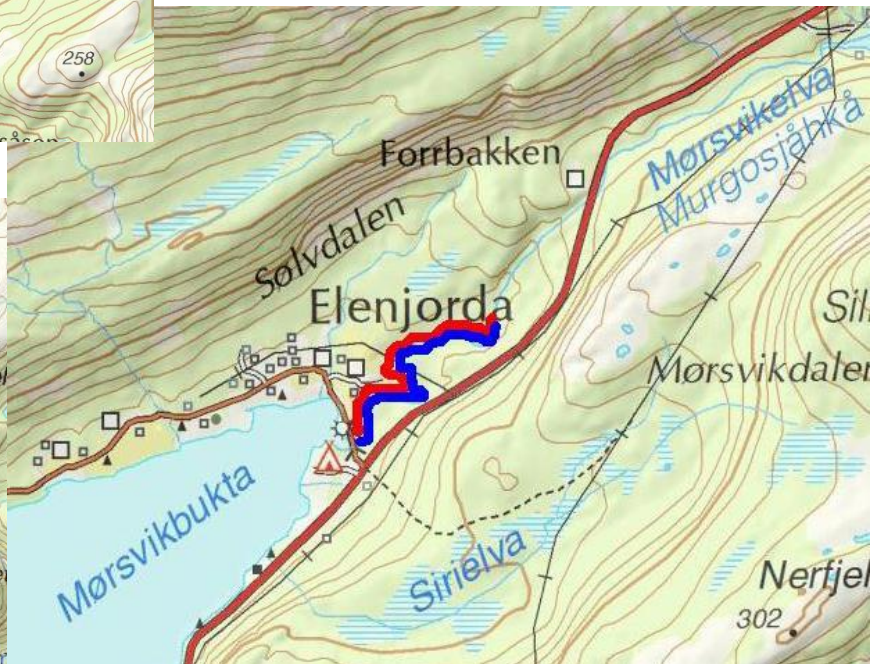
Kartutsnitt som viser elvestrekninger i de aktuelle vassdrag. Lakseførende strekning (rødt) og svømt strekning (blått) er markert i kartene. Kilde: www.godtur.no

Ranelva

Bonnåga

Mørsvikelva